

Piyanoda Deşifre Çalışmalarının "Süre" Yöntemi Üzerinden Uygulanabilirliğine İlişkin Bir İnceleme

An Investigation on The Applicability of Piano Showcase Through The "Time" Method

Kutup Ata TUNCER

Doç. Dr. Manisa Celâl Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Manisa, Türkiye

ÖZET

Çalgı eğitiminin en temel unsurlarından biri deşifredir. Çünkü deşifre, enstrümana dair yazılmış ne kadar eser ya da çalışma (etüt) varsa, hem bunların rahatlıkla çıkarılıp analiz edilmesini sağlamakta hem de egzersizlerle enstrüman tekniğinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle deşifrenin akıcı olması, çalgı eğitimi üzerinde kesinlikle sağlıklı bir etki yaratmaktadır. Deşifre eğitiminin temelini bakıldığında, eserin ya da etüdün ortaya çıkarılması nota (kaynak), göz (görme) ve el (tuşe) arasındaki koordinasyona dayalıdır. Bu koordinasyonun kademeli olarak geliştirilmesinde de sıklıkla metronom kullanılmaktadır. Bu çalışmanın hipotezi, metronom yerine "süre" yönteminin kullanılmasıyla, piyanodaki deşifre gelişimine farklı bir katkının sağlanabileceği üzerine kurulmuştur. Bunun nedeni, metronom ile çalışmanın, teknik açıdan bir takım gelişimleri sağlarken, didaktik açıdan ise etüdü çalışan üzerinde tek tip bir zaman algısı oluşturabilmesidir. "Süre" yöntemiyle çalışmak ise, belirlenmiş bir zamanda hem disiplinli bir çalışma anlayışını hem de bu çalışma içinde didaktik olmayan ve yoruma dayalı bir icranın da elde edilebileceği ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Bu hipotezin doğruluğu, "süre" yönteminin kullanıldığı farklı alanlardaki çalışmaların incelenmesiyle ortaya çıkartılabilir. Bu çalışmanın amacı da, deşifre çalışmalarının, "süre" yöntemi kullanılarak nasıl sonuçların elde edilebileceğine ilişkin varsayımların, literatür taramasıyla desteklenerek bir model önerisinin oluşturulmasını sağlamaktır. Çalışmanın önemi, başka alanlarda "süre" yöntemiyle yapılan uygulamalardaki gelişimlerin, piyano eğitimindeki deşifre çalışmalarına modellenerek kazandırılması noktasında öne çıkmaktadır. Çalışmanın yöntemi, ilgili alanlardaki makale ve tezlerin incelenmesinden ötürü nitel araştırma türlerinden doküman analizi yöntemidir. "Süre" kavramının pek çok alanda kullanılabilirliğinden dolayı kavram, sanat ve spor gibi alanlarla sınırlandırılmıştır. Elde edilecek sonuçlar, betimsel bir bakış açısıyla yorumlanıp ortaya uygulanabilir bir model önerisi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Piyano, Deşifre, Metronom, Süre, Çalışma Modeli (Pomodoro)

ABSTRACT

One of the most basic elements of instrument training is sight-reading. This is because sight-reading not only ensures that how many works or studies (etudes) there are written about the instrument, they can be easily extracted and analyzed, and it also helps to develop instrument technique with exercises. Therefore, fluency in sight-reading definitely has a healthy effect on instrument training. When we look at the basis of sight-reading training, revealing the work or etude is based on the coordination between the note (source), eye (sight), and hand (touch). The metronome is also frequently used in the gradual improvement of this coordination. The hypothesis of this study is based on the fact that a different contribution can be made to the development of sight-reading in piano by using the "duration" method instead of the metronome. The reason for this is that while working with the metronome provides some technical developments, it can create a uniform time perception on the didactic point of view. Working with the "duration" method, on the other hand, strengthens the possibility of obtaining both a disciplinary understanding of work and a non-didactic and interpretive performance in this work at a specified time. The accuracy of this hypothesis can be revealed by examining the studies in different fields in which the "duration" method is used. The aim of this study is to provide a model proposal by supporting the assumptions about how results can be obtained by using the "time" method of deciphering studies, supported by a literature review. The importance of the study comes to the fore in the point of modeling the developments in the applications made with the "time" method in other fields to the sight-reading studies in piano education. The method of the study is the document analysis method, which is one of the qualitative research types, due to the examination of articles and theses in related fields. Due to the usability of the concept of "duration" in many fields, the concept is limited to fields such as art and sports. The results to be obtained will be interpreted from a descriptive point of view and a feasible model proposal will be presented.

Keywords: Piano, Decipher, Metronome, Duration, Working Model (Pomodoro)

1. AMAÇ VE ÖNEM

Bu çalışmanın amacı, piyano eğitiminde uygulanan deşifre çalışmalarının, "süre" yöntemi kullanılarak nasıl sonuçlar elde edilebileceğine ilişkin varsayımların, literatür taramasıyla desteklenerek bir model önerisinin oluşturulmasını sağlamaktır. Çalışmanın önemi, başka alanlarda "süre" yöntemiyle yapılan uygulamalardaki gelişimlerin, piyano eğitimindeki deşifre çalışmalarına modellendirilerek kazandırılması noktasında öne çıkmaktadır.

2. EVREN

Bu çalışmanın evrenini, Dergipark ve Ulusal Tez merkezi gibi ulusal akademik platformlarındaki tez ve makaleler oluşturmaktadır.

3. ÖRNEKLEM

Bu çalışmanın örneklemini, "süre" yönteminin uygulandığı alanlar üzerine yazılan makale ve tezler ile piyano alanında deşifre uygulamaları üzerine çalışılmış makale ve tezler oluşturmaktadır.

4. YÖNTEM

Bu çalışmada, konuyla ilgili geniş bir literatür taramasının yapılmasından dolayı nitel araştırma türlerinden doküman analizi yöntemi uygulanmıştır. Doküman analiziyle elde edilen verilerle çalışmanın hipotezi arasında yoruma dayalı betimsel bir bağlam kurulmuştur.

5. SINIRLILIKLAR

Çalışmanın temel dayanağı olan “süre” yöntemi, kavramsal açıdan pek çok alanda kullanıldığından; bu çalışmada incelenmek üzere seçilen tez ve makaleler, müzik ve spor gibi bireyin fiziksel gelişiminin sağlandığı alanlarla ilgili yazılmış tez ve makalelerle sınırlandırılmıştır.

6. BULGULAR

Bu bölümde; piyano eğitimi, deşifre, metronom ve süre gibi kavramlar üzerine farklı veri tabanlarında yazılmış olan tez ve makaleler üzerine literatür taraması yapılmış ve konu ile ilgili bulunan çalışmalara yer verilmiştir. Çalışmanın ana konusu olan deşifre, çalgı eğitiminin en önemli aparatlarından biridir. Deşifre ile ilgili problemler, genel olarak çalgı eğitimi sürecinde çalgı üzerine yazılmış eserler ile etütler arasında kademeli ilerleyen bir tutarlılık seyretmemesi üzerine ortaya çıkabilmektedir. Bu bölümde, piyano deşifresiyle ilgili yapılmış genel çalışmalar üzerine bir tarana yapılmıştır. Bu çalışmalarda metronomun kullanılabilirliği göze çaracak ve bu çalışmalara süre yönteminin nasıl katkı sağlayacağı fikri, yine farklı bilimsel çalışmalardaki bilgilerle harmanlanarak betimsel bir bakış açısıyla bir takım önermelerde bulunulacaktır.

Yapılan literatür taramasında piyano alanında deşifreyle ilgili yapılan çalışmalar ortaya çıkarılmıştır. Piyano eğitimi açısından, piyano tekniğindeki güçlükler göz önüne alındığında, ileri bir teknik beceri düzeyine ulaşılabilmesi için, nota okumaya hâkim olmak önkoşul niteliği taşımaktadır (Gün ve Öztürk, 2018). Piyanonun çoksesli yapısı, iki elin aynı anda nota seslendirmesi, piyanoda deşifre yapmayı zorlaştıran etkenlerin başında gelmektedir (Gün ve Öztürk, 2018).

Yönetken (1996)’e göre piyano; ranjı geniş, sabit perdeli, entonasyon sorunu olmayan, armonik ve polifonik karaktere sahip, her çeşit çoksesli eserin yorumlanabildiği, koral ve orkestral eserlerin analiz edilebildiği müzik eğitiminin temelini oluşturan çalgıların başında gelmektedir. Coşkun (2001)’un deşifrenin önemi üzerine yapmış olduğu bilimsel anket çalışmasının sonucunda, uygulanan programda deşifrenin tamamen gözardı edilen, üzerinde hiç durulmayan bir konu olmadığı anlaşılmış, buna karşın eğitim süreci içerisinde planlı olarak yürütülmeyen ve sürekli olarak takip edilmeyen bir boyut olarak da yer aldığı gözlenmiştir. Halbuki deşifre, enstrümanın hem anatomik olarak hem de geleneksel eser literatürü olarak algılanmasını sağlayan bir çalışma disiplini. Deşifre çalışmaları, enstrüman için yazılmış olan eserlerin hızlıca çıkarılması ve icra edilmesini sağlamaktadır. Deşifre, bu çalışmanın da konusu olan *deşifre becerisi* tekniği üzerinden düşünüldüğünde, ellerin, parmakların ve nota okuma hızının geliştirilmesiyle ilgili bütüncül bir çalışma prensibini de içerdiği anlaşılabilmektedir. Bu çalışmaların temel dayanağı etütlerdir. Müzik eğitiminde etüt, solfej ve çalgı egzersizleri için yazılmış; müzikal değerinden ziyade, müzikal tekniğin gelişimi için ortaya konulmuş çalışma modülleridir. Diğer çalgı çalışmalarında olduğu gibi, piyano için de etüt/egzersiz çalışmalarında metronom kullanımı hem bir gereklilik hem de bir alışkanlık olmuştur.

Piyanoda metronom kullanımına ilişkin yapılan literatür taramalarında en göze çarpan bilimsel çalışmalardan biri, mesleki piyano eğitimi sürecinde metronom kullanımına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerinin alındığı çalışmadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalında yapılan çalışmada dikkat çekici sonuçlar elde edilmiştir. Metronom kullanımına ilişkin olarak; araştırma bulguları doğrultusunda üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun; mesleki piyano eğitimi sürecinde metronom kullanımına ihtiyaç duymadığı; bu nedenle de öğretmenlerinin piyano dersinde metronom kullanımını sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yün, 2019). Buradaki dikkat çekici unsur, mesleki eğitim dışındakilerde, özellikle müziğe yeni başlamış olan genç jenerasyonlar arasında metronom kullanımının, eğitmenin bunu gerekli kılmasına rağmen kabullenmelerinde gecikme yaşanmasıdır. Bunun nedenleri arasında, klasik eğitim dışında güncel müzikal duyuların, daha fazla yoruma dayanıyor olması ve bireyin müziği kuralların dışında daha özgür bir alanda alımlıyor olması olabilir. Metronom ise akla ilk olarak ritim kontrolünü getirmektedir. Metronomla çalışma, ritimli hecelerin telaffuzu, ayakla ölçünün güçlüsünü vurmak vb. olarak düşünülebilir (Ağayeva, 2016). Metronom, ritim haricinde düşünüldüğünde ise, kademeli olarak eserin gelişimi dışında deşifreyle birlikte şu kriterlerle öne çıkmaktadır:

- ✓ Yavaş metronomda nota metninin okunması.
- ✓ Parmak pozisyonlarının net seçimi ve kullanılması.
- ✓ Doğru nüansların kullanılması.
- ✓ Dinamiğin ve anlayışlı cümlelerin yorumlanması.
- ✓ Armonik gidişatın kavranması.
- ✓ Eserin net ve duyarlı pedalize edilmesi.

Metronomla yavaş bir tempoda deşifre çalışmanın yukarıdaki kriterleri sağladığı düşünülebilir; ancak yavaş ve hızlı tempo arasındaki geçişler esnasında bunu bir süreye dayandırmadan uygulamak, müzikal kompozisyonun bütünlüğünün algılanmasında problem oluşturabilir. Örneğin, eserin başlangıcında Moderato (orta hızda) başlayan bir cümle, sonraki pasajlarda hızlanma komutuyla (Accelerando) Allegro (hızlı) temposuna dönüşebilir. Bunu

metronomla çalışmanın imkanı yoktur. Metronomla çalışmak, belki egzersiz anlamında teknik bir gelişimi sağlayabilir; ancak müzikalitenin gözden kaçmasına da neden olabilir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, piyanoda deşifre uygulamalarının sadece metronomla değil, süre yöntemi üzerinden de yapılacağı önerilmektedir. Süre yönteminin ne anlama geldiği, aşağıdaki literatür taramasıyla ortaya konulan tanımlamalarla ortaya konmaktadır. Süre yöntemi, belirli bir işi belirlenen bir süre içinde yapmayı amaçlamaktadır. Örneğin, piyanodaki 16 ölçülük bir melodinin 32 saniyede deşifre edilmesi istendiğinde, burada otomatik olarak süre tutulmuş olacaktır. Metronomla çalışırken bu melodi çizgisinin belirli bir sürede deşifre edilmesi beklenmez; ancak süre tutulduğunda deşifreyi yapacak olan öğrenci, ölçü kalıplarına sıkıştırılmadan belirli bir zamanda o ezgiyi deşifre etmek zorunda olacağını bilecektir.

Bu anlamda Pomodoro tekniği olarak tanımlanan bir yöntem ile öz-yönetim, bireyin, kişisel veya profesyonel yaşamının her seviyesinde kısa ve uzun vadeli stratejik planlar kullanarak, maksimum ve adım adım ilerleyebilmesi için yaşamını ve zamanını nasıl analiz edip düzenleyeceğini öğrenerek kendi kendini örgütlemesini ifade eden bir uygulama önerilebilir. Zamanlama, gerçekleştirilen eylemlerin süresinin sabitlenmesi ve ölçülmesi yoluyla zaman sarfiyatının incelenmesi yöntemidir (Aydemir, 2018). Pomodoro tekniği aslında, 1980'lerin sonlarında Francesco Cirillo tarafından geliştirilen bir zaman yönetimi yöntemidir. Sanatta işler geleneksel olarak 25 dakikalık kısa aralarla ayrılır. Bunun için bir zamanlayıcı kullanılır. Her aralık, Cirillo'nun üniversite öğrencisiyken kullandığı domates şeklindeki mutfak zamanlayıcısından alınan İtalyanca "domates" kelimesinden bir domates olarak temsil edilir. Pomodoro Tekniğini kullanmanın yolları kısaca şöyle sıralanabilir: Yapılacaklar listelenir ve bir çalar saat ile 25 dakikaya ayarlanır ve alarm kapanana kadar tek bir işe odaklanarak sırasıyla işlerin bütünü yapılır. Buradan da anlaşılacağı gibi süre tutarak belli bir işin gerçekleştirilmesine odaklanılabilir; dolayısıyla deşifreye de aynı zamanda odaklanılmış olup, eserin içindeki ritim, doku, armoni gibi öğeler birbirinden ayrılmaksızın ve yorumdan kopmadan belli bir sürede deşifre edilebilir. Süre tutma yöntemi, spor alanında da karşımıza çıkmaktadır. Belirli bir görevi belirli bir zamanda tekrar ederek yapmak, gelişimin önünü açacaktır. Gerçi sportif egzersizlerde de metronoma benzer bir şekilde tempolu bir uygulama söz konusudur. İşte bu noktada, müzikalitenin ortadan kalkabileceğini spor alanındaki çalışmalardan anlayabiliriz. Sadece tempoya dayalı çalışmak, bedensel olarak vücudun kasılabileceği bir durumu da meydana getirebilir.

Bu çalışmada yapılan literatür çalışmalarından da anlaşılacağı üzere, piyanoda deşifre çalışmalarının bir zamana dayandırılması durumu, bir yandan metronom ile birlikte tekniksel gelişimi sağlarken, pomodoro tekniği gibi süre tutarak yapılabilecek süre yöntemli uygulamalarla, müzikal yorumculuğu aksatmayacak bir çalışma modeli de oluşturulabilecektir. Çünkü önceki bilgilerde bahsedildiği gibi metronom, etüt tekniğinde parmakların hızlanmasını ve zaman içinde çalma kabiliyetinin artırılmasını sağlamaktadır. Ancak; süre tutularak yapılabilecek olan deşifrelerde, tekniksel öncelikten ziyade, deşifre eden bireyi kendisine tayin edilen süre zarfında müzikal yorumculuğu da ön planda tutarak bir deşifre uygulaması içine girecektir.

KAYNAKÇA

1. Ağayeva, M. (2016). Prof. Ogtay Abbasquliyevin çalışma tecrübesinden piyano sınıfında müzikal eserler üzerinde çalışmalar. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*. 36 (47-57).
2. Aydemir, S. (2018). Çalışanlarda Erteleme Davranışı (İşyeri Prokrastinasyonu) Gelişiminde Zaman Tuzaklarının Etkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(6) 1031–1040.
3. Cirillo, F. (2006). The Pomodoro Technique. (Erişim: 07.03.2018), <http://baomee.info/pdf/technique/1.pdf>
4. Çiftçi, H.E., Erim A. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma taktiklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 (236-252).
5. Esen, Y. ve Sakin Şenol, A. (2021). Müzik öğrencilerinin çalgı çalışma süreçlerinde Pomodoro tekniği kullanımına yönelik görüşleri. *ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 6, 413-446.
6. Gün, E. , Öztürk. T. (2018). Piyanoda deşifrenin önemi, tekniği ve geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 31(121-128s.)
7. Yün, M. (2019). *Mesleki Piyano Eğitimi Sürecinde Metronom Kullanımına İlişkin Öğrenci Ve Öğretmen Görüşleri*. Ulusal Tez Merkezi. (600105).